

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1004/2017
26.10.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Лидије Ђукић и Божидара Вујичића, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Енике Вег, адвокат из ..., против туженог ББ ..., чији је пуномоћник Владимир Бељански, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду и накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3131/16 од 26.12.2016. године, у седници одржаној 26.10.2017. године донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3131/16 од 26.12.2016. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 359/2015 од 28.06.2016. године, делимично је усвојен тужбени захтев и поништено је решење туженог број ... од 25.12.2014. године којим је тужиоцу отказан уговор о раду са припадајућим анексима, те је обавезан тужени да тужиоца врати на рад и да му за период од престанка радног односа до враћања на рад упише радни стаж у радну књижицу. Тужени је обавезан да тужиоцу на име накнаде штете због незаконитог отказа исплати на име изгубљене зараде за период од 25.12.2014. године до 31.03.2016. године 241.647,37 динара са законском затезном каматом од 07.04.2016. године до исплате као и 15.929,48 динара на име затезне камате обрачунате на главницу дуга од доспећа до 06.04.2016. године, те да му на име накнаде штете због неискоришћеног годишњег одмора за 2015. годину и три месеца у 2016. години исплати 57.579,65 динара са законском затезном каматом од 07.04.2016. године и да му исплати 1.044,66 динара на име затезне камате обрачунате на главницу дуга од доспелости до 06.04.2016. године, те да за тужиоца на наведени износ изгубљене зараде од 241.647,37 динара обрачуна и уплати доприносе за обавезно социјално осигурање надлежним установама на дан уплате, док је одбијен тужбени захтев преко досуђеног износа изгубљене зараде од 241.647,37 динара до тражених 492.230,04 динара и на име затезне камате преко досуђених 15.929,48 динара до 39.046,96 динара. Тужени је обавезан да тужиоцу накнади парничне трошкове од 176.600,00 динара са затезном каматом од пресуђења до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3131/16 од 26.12.2016. године, ставом првим изреке, делимично је усвојена жалба туженог и првостепена пресуда преиначена у усвајајућем делу, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца за накнаду штете због неискоришћеног годишњег одмора за 2015. годину и три месеца 2016. године од 57.579,65 динара са захтеваном доспелом и углавниченом каматом од 1.044,66 динара, као и будућом каматом на наведени износ штете због неискоришћеног годишњег одмора, а делимично је одбијена жалба туженог и првостепена пресуда потврђена у преосталом усвајајућем делу. Ставом другим изреке, одбијена је жалба тужиоца и првостепена пресуда потврђена у делу одлуке о трошковима. Ставом трећим изреке, одбијени су захтеви тужиоца и туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је одлучујући о ревизији туженог, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11 и 55/14), нашао да ревизија туженог није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а нема ни повреде из члана 374. став 1. ЗПП, у вези неправилне примене члана 8. ЗПП на коју се ревизијом указује, коју је тужени истицао и у жалби, с обзиром да су нижестепени судови правилном оценом сваког доказа појединачно, свих доказа заједно, као и резултата целокупног доказног поступка утврдили чињенично стање.

Према чињеничном стању на коме је заснована побијана одлука, тужилац је био запослен код туженог почев од 06.11.1997. године до 24.12.2014. године када му је радни однос престао као технолошком вишку. Тужилац је најпре радио на пословима „перач улица“, ТС-Служба јавне хигијене. Тужилац је са туженим 06.10.2006. године закључио анекс уговора о раду бр. 1 у коме је констатовано да је решењем туженог бр. ... до 02.06.2003. године тужилац трајно распоређен на послове „возача камионета за пражњење корпи“, те да се премешта на послове „возач специјалног возила“. Тужилац је са туженим 20.06.2007. године закључио анекс уговора о раду бр. 2 којим је распоређен на послове „возача камионета за пражњење корпи“. Наведеним анексима детаљно је регулисан начин обрачуна и исплата зарада тужиоцу. Тужилац је од 2008. године био здравствено неспособан за обављање послова возача камионета за пражњење корпи, те је због тога од почетка 2012. године до престанка радног односа као своје редовне радне дужности обављао искључиво послове у магацину и то: послове поправке алата, издавање метли, лопата, колица, грабуља и слично. Наведене послове је обављао по усменом радном налогу тадашњег шефа Службе јавне хигијене, при чему није закључен нови анекс уговора о раду. Сви каснији шефови у Служби јавне хигијене били су упознати да тужилац обавља наведене послове у магацину иако нема закључен уговор о раду за те послове. Послове поправке и издавања алата обављали су тужилац и још три радника. На основу налога оснивача туженог - Града ... да се смањи број извршилаца, тужени је изменио Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији послова 20.10.2014. године на

основу ког је донета Одлука о покретању поступка за утврђивање вишка запослених код туженог, Предлог програма решавања вишка запослених, који је усвојен 20.10.2014. године и достављен Националној служби за запошљавање и репрезентативном синдикату запослених код туженог. Тужени је донео Програм решавања вишка запослених, који је надзорни одбор увојио 18.12.2014. године, и утврдио да су 34 радна места укинута, од чега је 56 лица утврђено као вишак, с обзиром да су радна места на којима су били распоређени укинута, те да је престала потреба за даљим радним ангажовањем истих. Истовремено су извршене промене у организацији тако што су одређене службе укинуте, док су друге формиране на начин који одговара новонасталој ситуацији. Саставни део Програма чини списак запослених за чијим радом је престала потреба, између којих и за радом тужиоца, распоређеном на радном месту „возач камионета за пражњење корпи“, са назнаком да се наведено радно место укида. Решењем туженог од 24.12.2014. године, с позивом на члан 179. став 5. тачка 1. Закона о раду, тужиоцу је отказан уговор о раду од 06.11.1997. године, с обзиром да је проглашен технолошким вишком, због организационих и економских промена код туженог и одређено да тужилац има право на отпремнину као и на исплату зарада, накнада зараде и других примања које је остварио, а која му нису исплаћена. Тужени је након отказа уговора о раду тужиоцу на његово место у магацину распоредио запосленог ВВ да обавља послове поправке и издавања алата. На основу налаза и мишљења судског вештака економско финансијске струке утврђено је колико је тужени обавезан да тужиоцу плати на име накнаде штете због незаконитог отказа на име изгубљене зараде за период од 25.12.2014. године до 31.03.2016. године са припадајућом каматом.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев и поништили решење туженог од 24.12.2014. године, с обзиром да је тужени тужиоцу отказао уговор о раду за послове „возач камионета за пражњење корпи“, које послове тужилац није обављао уназад три године пре отказа, с обзиром да је од почетка 2012. године обављао послове поправке и издавања алата, као своје редовне радне дужности, правилно закључивши да је тужени тужиоца прогласио вишком запослених на пословима поправке и издавања алата, без примене критеријума. Такође, тужени је поступио противно одредби члана 182. Закона о раду, будући да је убрзо након престанка радног односа тужиоца, на његово место у магацину распоредио запосленог ВВ.

Неосновани су наводи и разлози ревизије туженог којима се правноснажна пресуда побија због погрешне примене материјалног права.

Одредбом члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, број 24/05, ... 74/2014), прописано је да запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдан разлог који се односи на потребе послодавца и то: ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла.

Сагласно наведеном, закон разликује две ситуације, једну када због насталих промена дође до укидања одређених служби или радних места и престанка потребе за обављањем одређеног посла или када дође до смањења обима посла и тиме до смањеног броја извршилаца на одређеним пословима. У другом случају потребно је да се изврши избор запослених који су вишак и за

чијим радом престаје потреба. Када се одређени послови обављају од стране више извршилаца у складу са постојећом систематизацијом, смањење њиховог броја новом систематизацијом и утврђивање вишка запослених односно одређивање запосленог коме радни однос престаје мора да буде извршено на основу одређеног критеријума који искључује сваку произвољност, волунтаризам и дискриминацију. За постојање и оправданост овог законског разлога престанка радног односа и отказа уговора о раду запосленом од стране и на иницијативу послодавца мора да постоје стварне и објективне околности, односно послодавац нема дискреционо право да без одређеног критеријума сам одлучи који запослени представљају вишак, већ напротив, одређивање лица која представљају вишак од више извршилаца на истом радном месту, без примене критеријума, такву одлуку чини незаконитом.

По оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право када су оценили да је тужени повредио процедуру приликом доношења решења о отказу уговора о раду тужиоцу, услед организационих и економских промена код туженог. У конкретном случају, Програмом решавања вишка запослених од 18.12.2014. године, уврђено је да је престала потреба за радом 56 запослених. Према наведеном Програму у Служби јавне хигијене и изношења смећа, у којој служби је до почетка 2012. године тужилац био распоређен на радном месту „возач камионета за пражњење корпи“, укинута је више радних места возача, а одлуком о покретању поступка утврђивања вишка запослених, на основу које је донет Програм, предвиђени су критеријуми за одређивање вишка запослених. Међутим, у Служби јавне хигијене и изношења смећа није укинута радно место у магацину на које је тужилац био распоређен и које послове је искључиво обављао као своје редовне радне дужности, већ је наведене послове обављало више лица – тужилац и још три радника. Правилно су закључили нижестепени судови да тужени није могао тужиоцу да откаже уговор о раду којим је био распоређен на послове „возача камионета за пражњење корпи“, с обзиром на чињеницу да је тужилац од почетка 2012. године био распоређен у магацину где је обављао послове поправки и издавања алата, као своје редовне радне дужности. На тим пословима било је више извршилаца, те је тужени морао да примени критеријуме који су предвиђени чланом 72. Колективног уговора на основу којих ће утврдити ко од запослених представља вишак. Другачије поступање, односно отказ по дискреционом овлашћењу послодавца, без навођења критеријума који су примењени и на основу којих је утврђено ко од више запослених представља вишак, такво решење чини незаконитим. Такође, тужени је убрзо након престанка радног односа тужиоцу, на његово радно место распоредио запосленог ВВ, на који начин је поступио супротно одредби члана 182. став 1. Закона о раду којом је прописано да ако откаже уговор о раду запосленом у случају из члана 179. став 5. тачка 1. овог закона, послодавац не може на истим пословима да запосли друго лице у року од три месеца од дана престанка радног односа, осим у случају из члана 102. став 2. овог закона, а ако пре истека рока из става 1. овог члана настане потреба за обављањем истих послова, предност за закључивање уговора о раду има запослени коме је престао радни однос (став 2.).

Како је тужилац оглашен вишком запослених без претходно примењених критеријума, Врховни касациони суд налази да су нижестепени судови, правилном применом материјалног права усвојили тужбени захтев и поништили

решење туженог од 25.12.2014. године, којим је тужиоцу отказан уговор о раду, а у складу са одредбом члана 191. став 1. Закона о раду усвојили захтев тужиоца за враћање на рад, те да му тужени накнади штету у висини изгубљене зараде и уплати припадајуће доприносе, па је применом члана 414. став 1 Закона о парничном поступку одлучено као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Поповић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић